

video

NOVI KINO PARADIŽ NUOVO CINEMA PARADISO

Giuseppe Tornatore, 1991

Za navidez metaforičnim naslovom tega filma se skriva nesusmiljena realnost, zakaj to je zgodba o življenju in smrti malega podeželskega kinematografa, tistega nepogrešljivega javnega prizorišča, ki je nekoč pomenilo pravi (posvetni) družabni paradiž. Nekakšen kinematografski »amarcord«, potemtakem, ki je hkrati komedija in melodrama, satira in socialna drama, farsa in nostalgični *hommage* filmski publiki.

Mali podeželski kino je torej le še spomin, projiciran skoz odsotni pogled filmskega režiserja Salvatora, ki so ga pred davnimi leti vsi poznali pod vzdevkom Toto. Pravzaprav je to spomin na tri »poglavja« filmske zgodovine. Prvo zajema obdobje naivne evforije, ko so bili gledalci očarani nad vsem, kar so videli na platnu, pa četudi je dal cenzor (domači župnik) iz filmov izrezati vse poljube in strastne objeme. To so leta razvijajočega se prijateljstva med malim Totom in kinooperaterjem Alfredom, leta, ki jih označuje dobri stari Kino Paradiž. Drugo »poglavje« obsega zlato obdobje kinematografije, ko postaja filmska predstava že skoraj kulturni dogodek, ko je cenzura pozabljena, dvorano pa razganja od silovitih emocij. To so leta po požaru, ki je uničil stari Paradiž, Alfredu pa vzel vid — leta Novega kina Paradiž in Totojeve kinooperaterske prakse. Tretje »poglavje«, ki napoveduje zaton kinematografskega paradiža, zajema obdobje Totojevih prvih poskusov s filmsko kamero, spodletele ljubezni, vojaščine in njegovega odhoda v Rim. Epilog, ki sledi, ni več »sanjski«, ampak nas prestavi v filmsko sedanost: Alfredov pogreb in pokop (rušenje) starega poslopja z obledelim napisom *Novi kino Paradiž*.

Da pa ne bi vse skupaj izzvenelo

kot sentimentalna žalostinka za zlatimi časi, si film prav na koncu privoščiti še ironično poanto. V zadnji sekvenci namreč vidimo Totoja, zdaj že znamenitega režiserja v zrelih letih, kako si v prazni projekcijski dvorani ogleduje Alfredovo zapuščino: v dolg niz zlepljene filmske poljube in objeme, cenzurirane odlomke, ki jih občinstvo v kinodvorani ni nikoli videlo. Ironija je kajpak v tem, da je **Novi kino Paradiž** posvečen predvsem filmski publiki, tu pa imamo opraviti s prazno dvorano in s kondenziranim »presežkom«, z eminentno filmskim gradivom (ni ga medija ali umetniške prakse, kjer bi imel poljub takšno težo in pomen, takšen emotivni naboj in estetski učinek kot v filmu), ki je bilo publiki ukradeno. Filmi so brez teh prizorov izgubili pomen, iztrgani iz konteksta in zlepljeni v kolut pa ti poljubi ne pomenijo nič — in prazna dvorana je kar primeren avditorij za takšen »film«.

Navsezadnje gre pri vsem skupaj za tiste izrezane koščke filmov, ki jih je Alfredo nekoč že »poklonil« malemu Totoju, vendar pa jih ni nikoli dal iz rok. Alfredova zapuščina, darilo, ki ga je posmrtno namenil Totoju, je potemtakem predvsem opozorilo in opomin, da nobeden od njiju ni osrednji junak zgodbe, zakaj pravi glavni junak tega duhovitega filma je pač filmska publika, generacije, ki so živele s filmom in za seboj niso pustile omembe vrednega potomstva, človeška »sorta«, ki polagoma izginja. Najbrž ni naključje, da so v **Novem kinu Paradiž** najboljši, najučinkovitejši in tudi najzabavnejši tisti prizori, kjer ima glavno besedo občinstvo v dvorani, sekvence, ko kamera snema gledalce in njihove reakcije, ko torej film »gleda« svojo publiko, kako navijaško razgraja, trepeta, se smeji, joče, skupaj z njim dozoreva in se stara. Kinodvorana kot socialni prostor, filmska predstava kot družabni dogodek in filmsko delo kot sredstvo skupinske fascinacije, ki se skoz pogled zrelega Totoja iz živega spomina spreminja v zgodovinsko podobo. In tu pomenijo izrezani, ukradeni, skriti in ponovno najdeni filmski poljubi garancijo, da vsaj na ravni kinematografskega spomina ni nič izgubljenega.

BOJAN KAVČIČ

Kaj je videoteka? Ali pri nas sploh imamo videoteke v pravem pomenu besede? To sta izhodišči vrste razmišljanj ter vprašanj, na katera bo Ekran odgovarjal v prihodnje. Ugotavljali bomo razlike med cinefili in video manijaki, se podali v videotečne labirinte ter iskali razloge, zakaj sežemo po video kaseti. Ali prepoznamo zvrst filma? Si ga izberemo glede na fascinantnost in privlačnost ovitka video kasete? Ali pa je morda odločilen naš filmski oziroma kinematografski spomin? Ena preciznejših nalog bo prelet čez zgodovino »video pofla«, analiza fenomena videofilije itd. Drznili si bomo vplivati na vašo privatno videoteko in vas po svetu filmskih video kaset voditi z lestvicami, takšnimi in drugačnimi.

